

BOTVIDSBYGDEN

ORGAN FÖR BOTKYRKA HEMBYGDSGILLE

Ortsnamnforskning i vår bygd.

Ortsnamnforskaren Helge Lindberg har i DN Sydväst berättat vad som döljer sig bakom några av vår kommuns ortsnamn, bland andra namnet:

Botkyrka

Botkyrka gamla socken har namn efter kyrkan, som nämns i ett pergamentsbrev på latin 1283 "ecclesia beati Botwidi", vilket uttytt är "den helige Botvids kyrka".

Botvid var södermanlänningarnas andre apostel, död omkring 1125. Eskil var den förste och han fick ge namn åt Estilstuna. Botvid synes ha varit en inom sin bygd framstående man, allmänt ättad för sin fromhet. Någon regelrätt martyrdöd blev honom dock ej förunnad. Södermanlänningarnas hedniska, mot de kristna avogt sinnelag hade väl börjat ändras. Botvid blev inhjälslagen av en slavisk träl som han hade friköpt och låtit döpa och nu ville sända hem.

Botvid tycks ha varit född på gården Hammarby (i Botkyrka). Första delen i detta namn är ordet hammar i en terrängbetecknande betydelse "(stenig) höjd", gården ligger på en höjd.

Botvid hade en bror som hette Björn. Denne lät på fädernegårdens ägor uppföra en kyrka av trä till den helgonförklarade broderns minne, invigd 1129 i samband med att Botvids kvarlevor överflyttades

från Säby (Salems) kyrka. Den nya kyrkan kallades inte som man kunnat vänta "Hammarby" utan "Botvids kyrka", och det namnet har den bevarat tiderna igenom, sammandraget till Botkyrka visserligen. Den nuvarande ståtliga kyrkan invigdes enligt Botvidslegenden år 1176, då den ersatte den ursprungliga träkyrkan..

Björn skänkte också av fädernegårdens jord till prästgård. In i denna dag heter prästgården i Botkyrka Hammarby.

Tumba

Tumba, centralort, stations-, vill- och industrisamhälle i Botkyrka socken har ju Rikshandens pappersbruk (1756) att tacka för sin uppkomst och för sin vida kända namn - den gode Sven Tumba får ursäktas. Tumba är för geograferna ett mindre genomskinligt namn. Inte heller står för ortsnamnsforskaren några hjälpsamma medeltida namnformer till buds. Men de äldsta jordböckerna ger en viss ledning: "Tumbo(u)ern" 1540. Först på 1600-talet uppträder den moderna namnformen "Tumba qvarn".

Tumba är beläget vid en från sjön Uttran kommande å, den s.k. Tumbaån, som faller ut i Tullingesjön. I den ån hade av gammalt Tumba-borna två inbyggarna i Tuna ett par km. norrut, sin kvarn. Tunbo(a)kue(n) är nämligen uttytt "Tumbarnas kvarn". Genom vad språkforskarna kallar assimilation har den blivit framför b kombination leden kvarn har så småningom fallit bort och och så har vi fått formen Tumba. - Man skulle kanske väntat sig Tunbo, och det blev också namnformen

för socknen bortu på Rekarna, som även den går tillbaka på ett fornsv. "Tunboa-", där med en sedermera bortfallen fornsv. led "-haeradh", - Vad så Tuna betyder kan vi kanske återkomma till.

Fittja.

Fittja industri- och villa-samhälle, utbyggt på ömse sidor om Albysjön och delat mellan Hudinge och Botkyrka församlingar, öfvergår på herrgården Fittja inom Botkyrka. Här låg före en bekant Gästgärdsgård. Aldasta striftsformen är "in Pittu" 1299. Ej långt från gården leder över sundet mellan Mälaren och Albysjön Fittja bro. Detta pass ansåg Eric Dahlbargh vara av synnerlig vikt för huvudstadens försvar, varför han anlade en befästning där 1677, sedermera förfallen.

Fittja är också namn på en socken i Lagunda härad i Uppland, uppkallad efter kyrkbyn Fittja. Samma namn bär en gård i Täby socken i Danderyds stoppelag.

De båda namnen är bildade till ett gammalt fornordiskt ord fittja, flertalsform fittjar med betydelsen "sidländ jordsträckning vid vatten, strandäng". Det stämmer bra med vårt Fittja vid Albysjön. Fittja by vid Lärstaviken av Mälaren och Fittja gård i Täby vid Vallentunasjön.

Vi skall väl inte heller glömma Agnait, som i den gamla norska isländska litteraturen utpekas som den plats där Stockholm nu ligger, närmare bestämt Stadsholmen (staden mellan broarna). Agnait har Jöran Sahlgren velat tolka som "den långa stranden vid vilken man fångar agn för fisket", ett namn som ju skulle passa bra på Stadsholmen med dess låga stränder. Enligt gamla sägner har Stockholms ursprungligen varit ett fiskeläge. Agnait skulle kunna ha varit fiskelägets ställe för agnfånga. Att sagan i stället låter sveakungen Agne bli hängd på Agnait av sin hustru är ett mindre sympatiskt försök att förklara namnet.

ARKEOLOGI I BOTKYRKA 1973.

Jämfört med de senaste 5 åren så har 1973 varit ett lugnt år när det gäller arkeologiska utgrävningar inom Botkyrka. Jag skall kortfattat beskriva det som hänt under året.

HÄGELBY.

Med anledning av breddning och ombyggnad av vägen mellan Tumba och Alby undersöktes under juni rester av 2 stycken tidigare utgrävda gravfält. Det största, beläget mellan Hägelby och Tuna innehöll o:a 10 st. gravar ifrån två tidsperioder. Först undersökte man 3 st. gravhögar som visade sig vara ifrån Vikingatiden. Under dessa påträffade man flera gravgömmor som kunde dateras till den äldre järnåldern. Till denna tid hörde även 3 st. kullfallna bauta-stenar som hade dolts av högrarna ifrån vikingatiden. Denna Åkerholme har alltså använts som begravningsplats vid två skilda tidpunkter med över 500 års mellanrum. Bynden utgjordes av pärlor, brända ben och krukstärvor. Vid infarten till Hägelby undersöktes en gravhögd ifrån yngre järnåldern. I samband med vägbygget vände man på den vackra runstenen vid Hägelby så att runorna syns ifrån den nyanlagda infartsvägen.

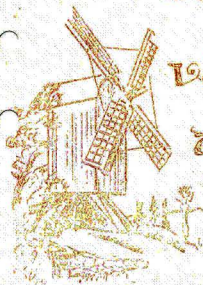
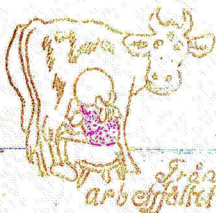
SKÄCKLINGE

På grund av kommande radhusbebyggelse undersökte man just nu ett gravfält på Åsen öster om Kasmyrasjön. Här har man frilagt ett 15-tal delvis mycket vackra stenättningar som med fyndens hjälp har kunnat dateras till folkvandringstid.

LINDHOV

Om vädret tillåter kommer man att under november undersöka två stycken gravar i skogen söder om Lindhova gård. Dessa har skadats i samband med ett kraftledningsbygge och måste därför borttagas.

Sven-Gunnar

Väderkvarten nu vid Trädgårdstorp.

På initiativ av Lennart Stenbäck har ett lag bland tillhörande medlemmar under sin frivilliga gjort en utställande arbetspresentation. De började den 15 september medmontera väderkvarten vid Hallunda. Kvarten är en gåva till tillhörande av generaldr. Sten Vahlén.

Den 6 okt. var kvarten helt monterad och flyttad till Trädgårdstorp. Transporten har ställt genom Lennart Stenbäcks försorg som också ställt lastbil till förfogande.

Vi som inte haft möjlighet att hjälpa till med detta både tunga och farliga arbete beundrar och tackar er för er stora insats.

Au återstår alltså att bygga upp kvarten igen, ett kanake små kvarnens arbete, men vi få väl hoppas att snart få se en ny sevärdhet vid Trädgårdstorp.

Geor.

FÖRBUDEN OCH MATERIALBUDEN

har under oktober försatta med nytt plåttag av Pensionärsloge 2.

SPELMANSLAGET

Har sina spelövningar på logen vid Trädgårdstorp följande dagar: som vanligt kl. 13.

Den 21 oktober
" 4 november
" 18 november
" 2 december
" 16 december

Frel. dagar för våren 1974:

Den 20 januari
" 3 februari
" 17 februari
" 3 mars
" 17 mars
" 7 april
" 21 april
" 5 maj
" 19 maj

V.v. tag med noter och notställ om Du har!

Vid eventuella förfrågningar. Ring Lennart Stenbäck, Vattentornsvägen 8 14143 Huddinge Tel. 08/7115968.

VI HJÄLPER FÖRBJANDE NYA MEDLEMMAR
HJÄRTLIGT VÄLKOMNA I VÅRT GILLE!

Rude Engström	Turda
Ingrid Bengtsson	Gullinge
Ivar Broström	Lyrkbyn, Bockgräva

Irom Bockgräva Bockbygdegille är
villigt lärdet du.

Bögestårnsdanslaget

har haft följande uppvisningar under Hils Sandins ledning och musik, Lennart Stenbäck och Olle Sahlinström.

På TOPSKÄLLBERGET i Bödestålsåsen Söndagen den 13 aug.

Uppvisningen ägde rum på gräslådan vid Vårdenhuset. Programmet var ungefär 35 min. långt och blev mycket uppskattat. Arrangörerna var mycket nöjda med uppträdandet. Efter uppvisningen bjöds vi alla på kaffe hos Lennart och Lilly i sommarstugan vid Sjöns Ådru och de som ville kunde bada men vattnet var inte så varmt, de enda som vågade sig i vattnet var barnen.

På GÅGATAN i Bödestålsåsen den 24 aug. i samband med Fållas marknad.

Uppvisningen var på kvällen kl. 19.00 utöver. Kvällen var kylig så att man fick gå in i varuhuset och värma sig. Fållan var mycket anordnad de varuhuset långa gågatan och marknaden utill på i gammal stil, men har ändå stått länge på gatan och de som vill se är välkomna i gamla vackra kläder.

Man har program under hela dagen och på kvällen kommer en film vid 21-tiden och då dansade vi Bögestårnsdanslaget. Vi blev på-

berade sist i programmet men man ansåg att det var oturligt för vi skulle ha kommit bland de första. Till ett annat år skulle man ändra på det.

Vid LIDA i Tullinge i samband med firandet av Idrottskyrkans Dag den 23 sept.

Under Gudstjänsten medverkade bl. a. Biskop Ingemar Ström och Hovsångerskan Alice Sabs Sjöblom, och hornmusik - ensemble ur NK:s orkester.

Efter Gudstjänsten serverades kyrkkaffe på friluftsgården, det var också här som danslaget hade sin uppvisning. Som värdinna tjänstgjorde Fru Kerstin Norman.

Dansen blev mycket uppskattad av de många gästerna och icke minst av den talrika publiken.

Kyrkoherden i Kungsholms församling och ordf. i Idrottskyrkans styrelse Karl-Magnus Magnusson yttrade i sitt tacktal efter avslutad dans bl. a. att en sådan uppvisning i dans skulle göras i alla våra skolor för att visa eleverna hur man förr i världen uppträdde vid en dansstillställning.

Vid TOBA TEROLAJET I STOCKHOLM, där man arrangerat en fest för pensionärer den 7 okt.

Uppvisningen blev mycket uppskattad, det var flera av de församlade som kände igen danserna som de själva hade dansat i sin ungdom.

Man var så förtjust att man bad oss återkomma även nästa år.

Vid FALKREISSKOLAN I TULLINGE DEN 18 okt. där föreningen Ham och Skola hade föreläsning och ville ha ett anordnat inslag i kvällens program.

Uppvisningen blev mycket uppskattad. Publiken uppgick till omkring 100 personer, alla tycktes vara förtjusta och en del sågot föreläsningen Sver Gillets nya dansform.

God Jul
och
välkommen
till

Gillets
Jul-

marknad
vid

Trögårdstorp
den 9-dec. kl. 15-17

Vi behöver din värdefulla bidrag-
kan. Vad kan du hjälpa oss med
enl. följande:

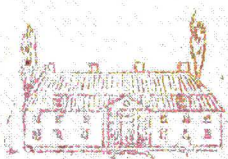
HJEMBAKAT BRÖD OCH KAKOR till ad-
ventsskaffer. Kan du skicka kaka till
Ingegard Lindström tel. 08 2761003
eller Inger Holman 275134.

**GÅVOR: TOMBOLOVINSTER, AV NYA
SLÖDSKYF, MOKKAR** tillkommit av
Ingegard Lindström tel. 08 2761003
eller Eva Sändén 433672.

FÖRBEREJANDE ARBEIDEN UTOMHUS:
Lördagen den 8 dec. kl. 10 förd-
ningstillsättande av stånd och stugor
både i och utanför kyrkan och Jul-
gran etc.

**KAN DU PERSONLIGT BETAALNA UNDER
JULMARKNADEN?** Den 9 dec. kl. 12 -
17 med t ex. Kaffeservering eller
en lästid. Fördelningen av lotten
ska ske i Ingvars Lindströms och
Inger Holmans närvaro.

Vi tackar på förhand

Botkyrka Hembygds-gille

Inngården till

BOTKYRKAPRÄSTEN

FOLKVANS OCH SPELMANSTRÄFF

på HÄGELBY slott

den 12 nov. 1973 - kl. 19,30

Förtäring, Skånska med potatissall
vid entrén

Kaffe och tårter
på marktröskan

Övervakning av Högby slottsbibliotek

Översättning på slottet för läng-
re gånger

Skattning av slottet. Spela även: 1744

SKATTAN före och kl. 12 kl. 131

Skattning av slottet

tel. 08 2761003

kl. 12 kl. 131

Ingvars Lindström

tel. 0755 1112

Antecknings 10,- kr

Översättning: **Botvldsbyggens**

Ingvars Lindström är ansvarig

för Ingvars Lindström 19600 111111

Redaktion: Gösta Holmström 7 0755 1111

Ingvars Lindström 7 0755 1111

Den 25 oktober hade Botkyrka dans-
verksamhetsförening hyrt Trädgårdstor-
ten för Årsmöte. Georg Wicksa, Lennart
och Alexie hade smörgåsar tillagda.

Folkdanslaget hade en uppvis-
ning med 6 par och dansade 5 de-
ser. Uppvisningen gick bra och ut-
bilden var nöjd, man tyckte bara
att det var synd att inte flera
av deras medlemmar hade infunnit
sig.

HÄLSINGELAMBOH

Flera av Gillets medlemmar del-
tog i Hälsingelambon. För några
var det första gången, en del ha-
de deltagit tidigare. Man lyfte
des inte komma bland de 10 främ-
sta men det var ju roligt att ha
deltagit i dansen.

TIERPSSGÖTTISKA

Till schottiska hade flera par
ifrån Gillet anmält sig. Någon
topp-placering blev det inte ha-
ler hör men man var nöjd ändå -
Man hade ju gjort ett försök i al-
la fall.

KOMMUNENS PROJEKT för Folkdans- göt.

3/11 Tierps-träffen

9/11 Botkyrka kommunanställdas
Personalförenings fest vid
Fritidsgården Dalen kl. 19.30
Tuna, Furuså.

Folkdansuppvisning av Gillets
folkdanslag och Spelmännen:
Bernt Garsberg, Lennart
Stenbäck, Valle Karlsson och
Rolf Olafsson.

10/11 Pepparrotsträffen, Enköpning

11/11 Polskekurs för nybörjare fort-
sättning på träffen i Enkö-
ping.

SJÖN ÅDRAN.

Söndagen efter midsommersfesten
samlades de festangagerade gillemed-
lemmarna hos Lennart och Lilly Sten-
bäck vid deras sommarställe vid sjön
Ådran i Huddinge.

I år blev vi 25 - 30 deltagare.

Solen sken och vattnet var varmt
och lockade nästan mangrannt till bad.
Temperaturen i vattnet uppskattades
till 20-23°.

Man badar och kopplar av i grön-
skogen och har en härlig avstressar-
de dag.

Traditionellt tar man slabborgar-
märket. Årets signare var:

Bernt, Monika och Thelma Lundström,
Ingvald och Nils Österberg, Håle-
björnar Jönqvist, Tage Åberg,
Lars-Erik och Karin Sultman, Håge
och Ingvald Olsson, Ingvald och
Lars-Göran Lundström, Inge och
Björn Falk, Harry Olsson, Marie
Kare Karabrink, Ingrid Avelin.

Man kopplade av och riktigt njöt
av lugnet efter midsommershelgens ar-
bete. Denna avstressande dag är vad
vi alla behöver för att komma i jän-
vikt efter stressen vid Parpet.

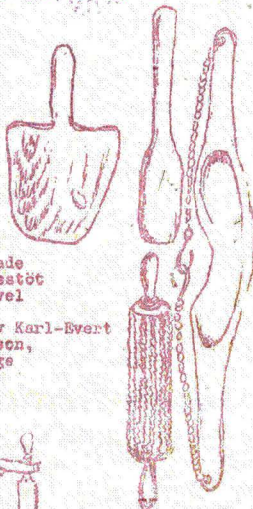
Lennart och Lilly har en fin liten
sommarstuga och en stor gräsmatta som
blir helt nedlagd denna dag. Vi har
tur så länge vi får komma till dem
dessa dagar.

Vi tackar jättemycket på det hjärtli-
gaste för vår fina dag i det gröna

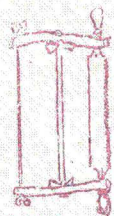
Lillegöt

Jeg lever nu med minne her
 jeg synger alle tider
 Jo som jeg var før
 Højer og klæd mig jeg på
 Ved jeg taler, klæd mig på
 Iok en jeg alle
 Det giver mig af min klæd
 evig jeg lile eller vi
 jeg kan det lide slette
 Brad jeg gør lile fort jeg
 Høder, den alvrid klæ mig

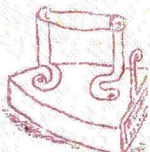
Gåvor

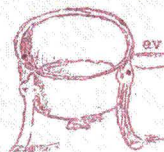
Skispede
Potatisstöt
Bröckavel
Ok
Gåva av Karl-Evert
Andersson,
Tullinge

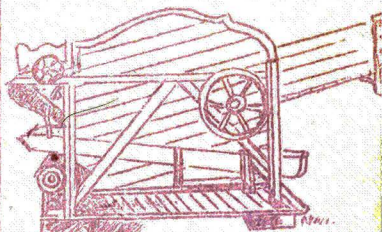
Gammel
Snickarsåg
av Fru Magda
Malmberg

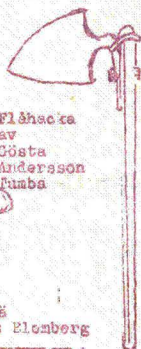
strykfjärn m. lod
Steppenns, järn
Skära m. skaft
av Karl-Oskar Öberg
Tumba

Koppertstrull
av Fru Magda Malmberg
Sjöcklinge, Tumba

Tröskaværk.
Gåva av Lantbrukare John Elmqvist,
Tumba.

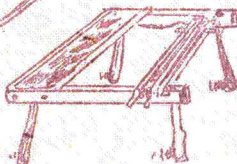
Flåhacka
av
Gösta
Andersson
Tumba

Ritsmått
av
Martin

Klappträ
av Alexis Elenberg

Pall för linbränning från Blidsberg,
i Västergötland. Gåva av Gunnar Avelin

Ett varmt Tack till alla givare
Styrelsen.